

gekenkt en vernederd worden. Johannes van Giscala vluchtte van den tempelberg in doodangst met de zijnen naar de Bovenstad, waar Simon van Giora nog altoos stand hield. Na kort beeraad zagen de beide aanvoerders de onmogelijkheid in, om zich nog verder te verzetten. Ze zonden dus naar Titus een parlementair, om hem de overgave aan te bieden, mits op beding van lijfsbehoud voor hem zelf en van hun soldaten. Doch dit sloeg Titus af. Daarop trokken de belegerden zich terug in den Koningsburch in de Bovenstad. Weer ging 't op een woedend vechten man tegen man, en tot op den 8en September hielden Johannes en Simon den doodlijken strijd nog vol. Toen bezweek het laatste hoopvolle strijders. Het was uit. De Romeinse soldaten waren nu heer en meester van de heilige stad. Toen liep het op een plunderen en moorden, en vrouwen-schenden uit, waarbij ten slotte niets meer ontziet werd. Ook in den omtrek van Jerusalem werden alle nog versterkte plaatsen door het triomferende leger genomen. Ten slotte ook Machera, waar de Dooper stierf, Musadon en Herodion. En liet aangrijpende in den val dezer laatste versterkte plaatsen was, dat de Romeinen, na de in-neming ervan, niets dan lijken met één nog levend krijger binnen de wallen vonden. Liever dan in de handen der Romeinen te vallen, hadden de krijgslieden van de vestingen zichzelf en malkander ten doode gewijf.

Aldus was het bittere einde van het ontziedde Jodendom in het heilige land. Den Christus, aan wien hun toekomst hing, hadden ze uitgeworpen. Bij hem volgde op het Kruis de Verrijzenis. Op Golgotha heeft het Joodsche volk niet aan den Immanuel van Bethlehem, maar aan zichzelf de doodelijke wonde toegebracht).

Dr. A. K.

1) Bij E. J. Bosch, te Nijverdal, zag een vlagschrift het licht onder den titel *Sijf, oet en de Noder-daling ter helli*, waarin de voorheen algemeen onder ons geldende opvatting nogmaals op interessante wijze uiteenzet en bepleit wordt. Het kon welhaast niet anders, of een poging daartoe moest gewaagd worden. We namen er dan ook met belangstelling kennis van. Nadere replek zou een vervallen in herhaling zijn.

„In wiens hart mijn wet is“

Hoor naar Mij, gijlieden die de gerechtigheid kent, gij volk, in welks hart mijn wet is, vrees niet de smaadheid van den mensch, en voor hunne smaadreden ontzet u niet. Jesaja 51 : 7.

Toen God den mensch schiep, schitterde in zijn hart de wet, de wil van zijn God. Gods beeld was in hem afgespiegeld, en wat omging in zijn hart droeg gelijkenis met wat de nifing was van Gods heiligen wil.

Die ideale gesteldheid in 't hart van den eersten mensch is toen door demonische invloeden in haar tegendeel veranderd. Het werd nu van nature een geneigdheid in 's menschen hart, om God en zijn naaste te haten, en alsoo eigen wil tegen Gods wil over te stellen. Zoo was 't dan nu een dragen in 't hart van Satans wet, en in zijn hart een zich verzetten tegen de wet van zijn God.

Genade ging toen uit, om het hart van den mensch weer, ten deele althans, voor de wet van zijn God te ontsluiten. De Gemeene gratie ging hiertoe onder de volken.

Ja, er geschiedde meer. Met Israel, toen het uit Egypte toog, ging de Heere bij Sinai een verbond aan. Zoo kwam er voor breuke saambinding. Bij Jeremia (31 : 32) gewaagt de Heere van dit verbond, en spreekt 't uit: *„Welk mijn verbond zij vernietigd hebben“*.

Doch nu treedt nieuwe genade met nieuw verbond in, waaromtrent dit geuigenis ons toekomt: „Maar dit is het verbond dat ik na die dagen met mijn volk maken zal. Ik zal mijn wet in hun binnenste geven en zal die in hun hart schrijven, en ik zal hun tot een God, en zij zullen mij tot een volk zijn. Zelfs wordt bevestigd, dat allen in het volk des Heeren Hem kennen zullen, „van hun kleinste af tot hun grootste toe“. Iets wat natuurlijk zeggen wil, dat het beeld en de gelijkenis Gods weer in de natuur van den mensch zal opleven.

Vandaar dat de Heere in Jesaja 51 : 7, in idealen zin, zijn volk aldus toesprekt: „Hoor naar Mij, gij volk, in welks hart mijn wet is. Juist zooals het in Ps. 37 : 31 van den God-zalige heet: *„De wet zijn Gods in 't hart“*, daarom zullen zijn gangen niet slibberen“. Of ook gelijk Gods kind het in Psalm 40 : 9 zelf bevestigd: „Ik heb lust, o God, om uw welbehagen te doen, en uw wet is in het midden mijns ingewands“. Een zeggen dat dan wel in zijn volstrekten zin op den Messias doelt, maar toch aan al Gods kinderen op de lippen wordt gelegd.

Dat staat dan tegenover den uitwendigen dwang. Ook als sondaar staat de mensch onder Gods wet. Noot en nimmer kan ontslag van Gods wet intreden. Gods wet verduurt de eeuwigheid. Alleen de mensch kan tegenover die Wet Gods in tweerlei verhouding staan. Wat in zijn eigen hart spreekt, kan er tegen ingaan of er ja en Amen op zeggen. Gaat hij er tegen in, zoodat zijn hart er zich uit natuuraandrift tegen verzet, dan is het een keten, hem aangelegd om hem te bedwingen. Maar zegt zijn hart er ja en Amen op, dan geniet zijn ziel in die wet van zijn God den eeuwiggen vrede.

Stond hij in 't eerste, en komt hij nu tot het tweede, dan is dat zijn bekeering. Dan heeft hij zich van tegen Gods wet zooals 't met hem was, naar voor Gods wet, zooals 't eens geweest is in het Paradijs van Eden, en eens eeuwig in het nieuwe Paradijs weer zijn zal.

Maar deze ommekeer is dan ook een ommekeer ten volle.

Het duidt niet aan, dat de bekeerde mensch, die voorheen Gods wet troostte, er zich niet aan stoort en er tegen inging, nu zich gewonnen geeft, goedschiks kwaadschiks zich voor die wet buigt, en zoo zich aan God onderwerpt. Neen, in den bekeerde is 't heel anders. Zijn hart is omgezet. Hij zelf wil 't nu niet anders dan zijn God 't wil. De inspiratie van zijn hart is hem nu een echo op den wil Gods geworden. Wat zijn God beschikt, is nu zijn eigen begeerte. Hij wenscht 't nu zelf niet anders. Wat uit Gods gedachte over hem komt en wat

opkomt uit zijn eigen hart, is nu één. Zijn eigen wil die er was, en tegen zijn God overstond, is nu gebroken en ingezoken, en de poezie die door zijn eigen ziel ruischt, is thans 't weerklinken en naklinken in zijn binnenste van wat de Heilige Geest er in psalmoedert.

In zijn onbekeerde toestand was zijn natuur zelve doodelijk krank en giftig tegen Gods heiligen wil overstaande en ingaande. Nu daarentegen is deze zijn natuur door Goddelijk tegengif van de hem aangeboeren smetstof ont-daan. Er werkt nu in zijn natuur zelve een geheel andere aandrift, er ademt uit zijn natuur nu een geheel andere geest, geheel tegenover-gesteld aan wat zijn zondige natuur vroeger mitst.

En deze ommekeer in zijn zielestaan is niet iets dat hij zelf wrocht, noch ook iets dat een geestelijke chirurg in hem tot stand bracht, maar een geestelijke genade daad die God in het midden van zijn ingewand tot stand bracht. De giftige ader, die in zijn hart was, ging er nu uit, en een geheiligde ader liet nu zijn levensbloed door.

Vandaar dat nu gezegd kan: *„Gods wet is in zijn hart“*.

Alleen maar, ook hier is verschil tusschen kiem en uitblossel, tusschen kern en schors.

Als God een zondaar uit den dood overzet in het leven, is niet op eens de oude verschijning verdwenen, en een geheel nieuwe persoonlijkheid daarvoor in de plaats gezet. Het doet meer aan het enten denken. Zeker, wie waarachtig bekeerd werd, is een *nieuw schepsel*. Toch wil dit niet zeggen, dat God den mensch die er was, te niet deed, en een ander, geheel nieuw wezen voor hem in de plaats stelde. Dan toch zou er geen bekeering zijn, maar indeplaatsstelling van een geheel nieuwe persoon, die met 't zondige wezen dat er was, niets had uitstaande.

Wat plaats heeft, is *herstelling*. De kiem, de kern wordt geheel uitgezuiverd en in die kern wordt nieuw levenssap als ingegoten. Uit die nieuwe kern moet het leven dan allengs in heel de verschijning van den bekeerde door-dringen. En volcind zal dit eerst zijn, als in 't sterfven wegvallt wat nog het oude merk droeg, de ziel vereenzaamd wordt, en nu heilighijk voor Gods aangezicht voortleeft, tot eindelijk ook de uitwendige verschijning hem hergeven wordt, maar dan in verheerlijking staat.

Tot aan ons sterfven toe daarom strijd. De bekeerde kern in ons wezen gedurig in moeite geraakt met wat er nog ontsierend aan tak en blad uitbort.

Nu is die strijd op zich zelf geen zonde. Integendeel, van de nieuwe kern uit kan het heilige niet anders dan door rusteloozen strijd de vernieuwing van onze verschijning door-zetten. Een vallen dus, mits 't maar altoos door een weer opstaan in Gods kracht geregeld worde.

De vraag is dus maar, naar wat kant ge overhelt. Voelt ge die nieuwe kern die de genade in u entte, als een hinder, als iets dat u stoort in de genieting van uw wereldsche leven, zoodat ge soms zelfs de ontkieming van die kern poogt te onderdrukken, dan wordt uw toestand angstig. Dan kunnen de gevolgen zoo ontzettend zijn.

Is 't daarentegen omgekeerd, dat ge wel voelt, hoe telkens de schors de kern nog tegenhoudt, maar er uw nood over aan uw God klaagt, en, o, zoo vurig begeert dat ge van dien verleiden den trek van uw natuur geheel af mocht zijn, en het een juichtoon uit uw ziel doet opkomen, als de kern zijn levenssap weer door een spleet van de schors naar buiten deed dringen, ga dan op de knieën, en versta 't, als een kind van uw God, Hem innerlijk te danken.

Dan blijkt 't, dat uw natuur zelve gered is, en dat wat nog tegen uw vernieuwde natuur aan u kleven bleef, er vanzelf in den gloed eener geheiligde liefde straks van afweekt.

Dr. A. K.

Amsterdam, 14 Mei 1915.

Hoe ernstig de crisis is, die door het conflict over de belijdenisvragen in de Hervormde Kerk in het leven is geroepen, blijkt wel daaruit, dat in een zoo invloed-rijk blad als de *Nieuwe Rotterdammer* reeds openlijk de vraag besproken wordt, hoe men 't best financieel zal kunnen zorgen voor de groote schare van moderne predikanten, die straks, wanneer de Synode het onveranderd afvragen der belijdenis-vragen zal handhaven, naar men zegt zich gedwongen zullen voelen om der consciëntie wil hun ambt neer te leggen.

Veel hoop blijkt men van vrijzinnige zijde niet te hebben, dat de moderne ge-meenteleden dan met hun predikanten de Hervormde kerk zullen verlaten, overal moderne gemeenten zullen vormen en zelf voor het onderhoud dezer predikanten zullen zorgen. Veeleer schijnt men te vreezen, dat deze moderne predikanten dan naakt aan den dijk zullen komen te staan, en vandaar dat men wel ooren heeft naar het voorstel, dat gedaan is, om aan deze predikanten een wachtgeld toe te kennen. De moeilijkheid zit alleen hierin, vanwaar het geld zal moeten komen, om zulk een belangrijken financieelen post op het jaarlijksche budget der Kerk te dekken.

De schrijver van het Kerknieuws in de *Nieuwe Rotterdammer* meent, dat dit het best zou kunnen geschieden door vrijwillige bijdragen van de gemeenteleden te vragen, en hetgeen te kort komt, om te slaan over de andere predikanten, die dan een zeker percentage van hun tractement zouden moeten afstaan ten behoeve van hun moderne collega's. Wat dus feitelijk bedoelt, dat die predikanten, die immers door hun ijveren voor het belijdend karakter der Kerk, de positie dezer arme moderne predikanten onmogelijk hebben gemaakt, ook de kosten van het gelag moeten betalen. Een minder aangenaam vooruitzicht, dat misschien ook daarom nu reeds geprotesteerd wordt, opdat die predikanten, die toch reeds in deze dure tijden niet te best weten, hoe zij met hun sober tractement zullen rond komen, nog eens dubbel ernstig zouden overwegen, of zij dan wel aan dit Synodale voorstel hun stem zullen geven.

Hoog staat een dergelijke discussie over de financieele verzorging der moderne predikanten niet. En bij de Scheiding, en bij de Doleantie heeft niemand in de Hervormde Kerk er aan gedacht de predikan-ten, die toen om hun beginseltrouw werden afgezet, financieel te hulp te komen. Toch hebben deze predikanten daarom geen gebrek behoeven te lijden. Met groote overvaardig-

heid hebben de gemeenten, die aan hun zijde stonden, gezorgd, dat het tractement er toch kwam. Van moderne zijde schijnt men op een dergelijke overvaardigheid van de moderne gemeenteleden, hoewel onder hen de rijken en aanzienlijken wel het talrijkst ver-tegenwoordigd zijn, niet te durven rekenen. Vandaar dat men het gemakkelijker vindt het geld maar te nemen uit de beurs van hun orthodoxe collega's. Fierder schijnt ons dan de houding van een modern predikant, die onlangs openlijk verklaren kwam, dat hij geen almoes wenschte aan te nemen van een Kerk, die hem het blijven in haar midden onmogelijk maakte.

Van geheel anderen aard is het voor-stel, dat thans, bijna ter elfder ure, door de professoren in de Theologie te Utrecht, — zoowel de staats- als de kerkelijke profes-soren — is ingediend n.l. dat de Synode maatregelen zal beramen om tot een modus vivendi te komen, waarbij de uiterlijke eenheid der Kerk zou bewaard blijven, maar elke groep in de Kerk zich zelfstan-dig zou kunnen organiseren. Nieuw is deze gedachte niet. Ze werd reeds vroeger door Dr. A. Kuypert bepleit en vond toen bij een deel der modernen wel instemming, maar zonder dat dit plan toen bij de Synode in behandeling kwam. En wel is dit plan, toen de kerkelijke strijd te Amsterdam in 1886 ontbrandde, weer ter sprake ge-bracht door Dr. Hoedemaker, die daarin een middel van pacificatie zocht, maar de Synode wilde er geen goed-keuring aan hechten. Of het ditmaal beter zal gelukken? Ideaal is zoo'n modus vivendi niet en aan de uitvoering zijn zeker gewichtige praktische en principieele be-zwaren verbonden, die niet licht te over-winnen zullen zijn. Indien de eenheid der Kerk alleen financieel-administratief bedoeld wordt, zoodat elke groep niet alleen plaat-selijk, maar ook wat de saamkomsen in meerdere vergaderingen betreft, zich geheel zelfstandig kan organiseren, is er in dit plan zeker wel iets, wat ons toelacht en zou het tot een zuivering der verhoudingen kunnen leiden. Feitelijk zou men dan naast elkaar krijgen een Gereformeerde, een Ethische en een Moderne groep van kerken, die elk in eigen kring volkomen autonoom zouden zijn, en die alleen voor de finan-cieele belangen der Kerk een gemeen-schappelijke college zouden hebben. Is de bedoeling daarentegen, dat elke groep zich wel plaatselijk zelfstandig zou mogen orga-niseren, maar dat het kerkverband zou gehandhaafd blijven tusschen deze ver-schillende groepen en men dus gemeen-schappelijk zou afvaardigen naar één, heel de Kerk besturende, Synode, dan zou de strijd nog veel liever ontbranden en *in principieel hietgeen ook de meest ernstige be-denking bestaan*. Intusschen dient afge-wacht, hoe dit plan in de Hervormde Kerk zal ontvangen worden en vooral, op welke wijze men zich de uitwerking van dezen modus vivendi voorstelt.

Onze Predikants-tractementen.

Het verblijdt ons, dat trots den nood der tijden, de Classis Middelburg de zaak van de verhooging der Predikants-tracte-menten met ernst ter hand heeft genomen. Eerst werd een uitvoerig rapport over deze zaak bij de Classis ingediend en daarna besloot de Classis als haar oordeel uit te spreken, dat de dorpskerken naar gelang van haar draagkracht een minimum-tracte-ment van 1300.—/1600 plus vrije woning behoorden te geven en dat ook de stads-kerken tot verhooging der tractementen behoorden over te gaan, al werd hierbij geen minimum bedrag genoemd.

Een generale regeling door de Synode om voor heel het land de minimum-tractementen te bepalen, zou niet wel doenlijk wezen, omdat de toestanden in de verschillende provincies te veel uiteen-loopen, maar wel juichen we het zeer toe, dat elke Classis dit doet voor de Kerken in haar ressort. Natuurlijk niet om dit minimum-tractement dan met dwang aan iedere Kerk op te leggen, waartoe de Classis zeker niet bevoegd zou wezen, maar wel om door de bepaling, hoe groot het minimum-tractement behoort te zijn, zedelijke invloed uit te oefenen op de Kerken die nog altoos achterstallig zijn gebleven om haar tractement op dit mini-mum-peil te brengen. Alleen is het dan natuurlijk niet voldoende dat de Classe zulk een oordeel uitsprekt en het ter kennisse der Kerken brengt, maar moet ze voorts ook alle haar ten dienste staande middelen aanwenden om de Kerken te bewegen zich aan dat oordeel te conformeren. Zoo zullen Kerkvisitatoren bij elke kerkvisi-tatie die kerken, welke nog niet aan den gestelden eisch voldoen, dan met ernst op haar plicht hebben te wijzen en behoort dit evenzeer telkens weer te geschieden door de Classis zelf bij de „rondvraag“ in de Classicale samenkomst. Voor een predikant blijft het altoos een uiterst moeilijke taak om in zijn kerkeraad het pleit voor verhooging van zijn eigen tractement te voeren, maar de Classis en de Kerkvisita-toren kunnen dat uitmendend goed doen. En waar „tractementsverhoging“ een zeer vage term is, is het daarom uitmendend, dat de Classis uitsprekt, wat naar haar oordeel als tractement ontvangen moet, opdat elke Kerk daaraan toetsen kunne of zij genoeg aan haar Dienaar geeft.

„Overgaan tot een anderen staat des levens.“

VI.

De mogelijkheid, dat een Dienaar des Woords, die zijn dienst neerlegt om een anderen beroep te aanvaarden, den naam

en eere van Dienaar behoudt, kan dus, gelet op hetgeen onze Kerkenorde in soortgelijke gevallen bepaalt, niet worden betwist. Natuurlijk volgt daaruit niet, dat zulk een uit zijn dienst ontslagen predikant dan een ambt zou bezitten geheel los van de plaatselijke kerk. Zulk een los, in de lucht hangend ambt, kent ons Gere-formeerd Kerkrecht niet. Veeleer staat de zaak zóó, dat zulk een predikant formeel verbonden blijft aan de Kerk, die hij 't laatste gebed heeft; dat hij als emeritus predikant haar Dienaar blijft, gelijk hij dan ook in ons kerkelijk handboekje te-recht onder de Dienaren van deze Kerk gerekend wordt; en dat het enige verschil tusschen hem en de andere predikanten is, dat hij ontslagen is van de verplichting om het dienstwerk aan dit ambt verbonden te verrichten. Dat hij met het oog op zijn nieuwe betrekking wel in de meeste gevallen zich op een andere plaats metter-woon zal vestigen en bij de Kerk aldaar als lidmaat zal worden ingeschreven, kon hietgeen niet als bezwaar worden ingebracht, want ditelfde komt evenzeer voor bij predikan-ten, die wegens ziekte of ouderdom emeritus worden verklaard. Als lidmaat staan ze dan onder het toezicht van den Kerkeraad hunner woonplaats, maar wat hun ambte-lijke qualiteit betreft onder het toezicht van den Kerkeraad, die hun het emeritaat verleende. Gesteld, dat zulk een emeritus-predikant niet langer waardig bleek den naam en eere van Dienaar des Woords te behouden, dan zou dus laatstgenoemde Kerkeraad met behulp van de Classis hem dit ambt moeten ontnemen. Blijkt reeds hieruit, dat van een ambt los van de plaatse-lijke Kerk in zulk een geval geen sprake is, nog sterker blijkt dit daaruit, dat zulk een predikant van de bevoegdheid, hem geschon-ken om het Woord en de Sacramenten te bedienen, natuurlijk alleen dan gebruikma-ken kan, wanneer hij door een Kerkeraad daartoe geroepen wordt en dan krachtens deze roeping den dienst des Woords en der Sacramenten in deze gemeente vervult.

Maar al is het, zoo opgevat, niet in in strijd met de Gereformeerde opvatting van het ambt, dat een Dienaar des Woords, die zijn dienst neerlegt, den naam en eere van Dienaar des Woords behouden blijft, toch is dit nooit een vanzelf sprekend recht, maar is het altoos een *voorzicht*, dat door de Classis, welke het ontslag uit den dienst verleent, hem geschonken moet worden. En zeker heeft elke Classis wel toe te zien, dat ze niet lichtvaardig dit voorrecht schenkt. Het behoud van den naam van Dienaar des Woords is toch niet maar een bloote eeretitel, niet een goedwillig verlof om achter zijn naam em.-pred. te schrijven, maar in dien naam ligt de *bevoegdheid* opgesloten om het Woord en de Sacramenten te bedienen, en daarom heeft de Classis in elk afzonderlijk geval wel ernstig te onderzoeken, of die bevoegdheid wel kan verleend blijven aan een persoon die zijn dienst verlaat. Ook mag de classis hierbij niet willekeurig handelen, maar is zij natuurlijk gebonden aan hetgeen Chris-tus in zijn Woord als eischen voor den Dienaar des Woords voorschrijft, want wie aan deze eischen niet meer beantwoordt, kan ook niet langer als Dienaar des Woords in Christus Kerk optreden. Hier ligt dan ook het criterium, waarnaar de Classis in elk geval te oordeelen heeft. Afdoend mo-tief om iemand den naam en bevoegdheid van predikant te laten behouden kan dus nooit zijn, dat zulk een persoon uitnemende gaven bezit om te prediken, en het jammer zou wezen, wanneer hij deze gaven niet meer voor de gemeente zou kunnen ge-bruiken. Het zou toch zeer goed denkbaar wezen, dat zulk een persoon, die van Christus zulke kostelijke gaven voor het ambt ontving, juist daarom te schuldiger zou staan voor God den Heere, wanneer hij desnietteenstaande zijn ambt als Dienaar des Woords neerlegde om tot een anderen staat des levens over te gaan. En de Classis zou dan zeker ver-keerd handelen door hem toch den naam en eere van een Dienaar des Woords te laten behouden. De prikkel der consciëntie om niet lichtvaardig het ambt te verlaten, zou daardoor verstompen.

In welke gevallen de Classis dan wel aan zulk een predikant den naam en eere van Dienaar kan laten behouden, is niet voor elk afzonderlijk geval aan te geven, waarom onze Kerkenorde zich dan ook wijselijk onthouden heeft van deze gevallen op te noemen. Er hangt hier te veel af van allerlei omstandigheden, die alleen in elk bepaald geval beoordeeld kunnen worden. Maar wel kan in het algemeen gezegd worden, dat de Classis vooral op tweeërlei zal te letten hebben: vooreerst op de *motieven* of *oorzaken*, die voor deze ontslagaanvraag worden aangevoerd, en ten tweede op den *aard der betrekking*, die zulk een predikant aanvaardt.

Wat het eerste betreft, schrijft de Kerk-enorde daarom uitdrukkelijk voor, dat de Classis niet alleen kennis nemen, maar ook oordeelen zal over de grootheid en het gewicht van de oorzaken, die tot het ver-laten van den dienst hebben geleid. Wan-neer deze oorzaken lichtvaardige of zelfs zondige en egoïstische motieven zijn, toont zo iemand daarmede, dat van een waarachtige roeping tot het ambt bij hem geen sprake is geweest en is hij daarom ook niet langer waardig den naam van Dienaar des Woords te blijven dragen. Een predikant, die in tijden van vervolging, uit vrees voor zijn leven, zijn ambt neerlegt en een ander levens-beroep kiest, bewijst daarmede dat hij geen rechte herder der schapen, maar een huurling is geweest, en nog veel sterker geldt dit natuurlijk, wanneer het motief alleen zou wezen, dat hij in een andere betrekking meer geld kan verdienen, of meer lust heeft in wat Voetius noemt een wereldsch beroep. De eerste eisch toch, dien Christus voor de vervulling van het ambt stelt, is dat men Hem lief zal hebben (Joh.

21 : 15) en waar men meer bezorgd is voor zijn eigen leven dan voor het heil der schapen van Christus kudde, of als een Demas de tegenwoordige wereld liever heeft dan de bediening van het Evangelie, daar kan men ook niet langer den naam van Dienaar des Woords blijven dragen.

Maar ook al zou de Classis oordeelen, dat er voor zulk een persoon wel groote en gewichtige oorzaken waren om den dienst des Woords te verlaten, dan volgt daaruit nog niet, dat zij daarom steeds hem den naam en eere van Dienaar moet laten behouden. Wie bijv. omdat hij on-geloovig is geworden of in zonden leeft, ontslag uit den dienst vraagt, heeft zeker gewichtige oorzaken om zijn dienst neer te leggen, en de Classis zal zulk een verzoek ook volkomen billijken, maar niemand zal er aan denken, dat zulk een persoon daarom den naam van predikant wel kan behouden en daarmede de bevoegdheid om het Woord en de Sacramenten te bedienen. Ook in dit geval beantwoordt hij toch niet langer aan de eischen, die God in zijn Woord voor een Dienaar des Woords voorschrijft, en kan de Classis hem daarom zijn ambtelijke bevoegdheid niet laten behouden. Het ontslag uit den dienst zal dan een volkomen en finaal ontslag moeten zijn. Het motief voor het neerleggen van den dienst moet dus niet alleen een *geldig* motief, maar het moet ook een *heilig* motief wezen, d.w.z. er moet uit blijken, dat zulk een persoon zijn dienst verlaat niet eigenmachtig en eigenwillig, ook niet omdat hij den lust voor het ambtelijke werk verloren heeft of niet langer waardig is dit heilig ambt te bekleeden, maar omdat hij door God den Heere geroepen wordt tot een anderen arbeid in zijn Koninkrijk, en dat hij aan deze Goddelijke roeping meent te moeten gehoorzamen.

Vandaar dat de Classis in de tweede plaats ook te letten heeft op den *aard der betrekking*, die zulk een predikant wenscht te aanvaarden. Niet alleen omdat er betrekkingen zijn, zooals herbergier, likeurstoker enz. die met den naam en eere van Dienaar des Woords ten eenenmale onveree-nigbaar zijn, maar vooral omdat uit den aard der betrekking, die zulk een predikant aanvaardt, wil, het best blijken kan, of er al dan niet een loslaten plaats vindt van de roeping om het Evangelie te verkondigen. Wie het ambt van predikant neerlegt om bakker, kruidenier, fabrikant of land-bouwer te worden, kan daarom niet langer den naam van predikant blijven dragen; niet omdat deze betrekkingen op zich zelf niet eeraar zijn, maar omdat een predikant, door zulk een betrekking te kiezen, toont, dat de roeping tot het ambt bij hem nooit ernst is geweest. En datzelfde geldt even-zeer van betrekkingen, die maatschappelijk hooger staan, als advocaat, doctor, burge-meester enz., omdat ook deze betrekkingen met den Dienst des Woords niets gemeen hebben, en een predikant, door zulk een beroep te aanvaarden, daarmede den dienst der Kerk geheel verlaat en tot een anderen „staat des levens“ overgaat. De spraak-makende gemeente zal dan ook nooit een advocaat of doctor, die vroeger predikant is geweest, den naam van „predikant“ blijven geven, en al is dit spraakgebruik natuurlijk niet beslissend, toch blijkt daaruit wel, dat ook voor het instinctief gevoel van het volk zulk een persoon heeft opge-houden predikant te zijn. En het zou daarom zonderling wezen, wanneer de Kerk hem dan toch den naam en eere van predikant behouden liet. Zelfs achten we het evenmin gewenscht, dat een predikant, die geroepen wordt tot een hooge staatsbetrek-king, zooals Minister of President eener Repu-bliek, gelijk wel voorgekomen is, dan nog op-treedt om het Woord en de Sacramenten te bedienen. Onder Israel was het priesterlijk en koninklijke ambt niet in één persoon vereenigbaar, en de geschiedenis der Christe-lijke Kerk heeft wel geleerd, hoe gevaar-lijk het voor de Kerk is, als staatsdienst en kerkdienst niet streng gescheiden blijven.

Geheel anders staat het daarentegen met die betrekkingen, die, al gaan ze niet van de Kerk als instituut uit en al zijn ze in eigenlijken zin geen „ambten“, toch een geestelijk karakter dragen, in zeer nauw verband staan met den Dienst des Woords en in dienst geschieden van het Koninkrijk Gods. Wie zulk een betrekking aanvaardt, kan zeker niet gezegd worden daarmede zijn roeping als Dienaar des Woords prijs te geven voor een wereldsch beroep of tot een anderen „staat des levens“ over te gaan; zelfs kan men niet eens zeggen, dat zulk een persoon daardoor geheel den dienst der Kerk verlaat, want nog daargelaten dat zulke betrekkingen ook door de Kerk in 't leven kunnen worden geroepen, zooals bijv. het geval is met het professoraat in de Theologie aan een kerkelijke kweek-school, geschiedt deze arbeid toch steeds in het belang en nut der Kerk en behoort hij tot het breede terrein van de Kerk als *organisme*. Het duidelijkst blijkt dit bij de professoren in de Theologie, on-verschillig of zij aan een zelfstandige Uni-versiteit of aan een Kerkelijke School op-treden, omdat heel hun arbeid dient om de a.s. Dienaren des Woords op te leiden en de wetenschap der Godgeleerdheid een heilige wetenschap is, die tot voorwerp heeft de kennis Gods in Gods Woord ons ge-openbaard. Evenzeer geldt dit natuurlijk van degenen, die als Zendingdirectoren optreden aan een school, om zendingen voor hun taak voor te bereiden. En hetzelfde kan even-zeer gezegd worden van geestelijke verzor-gers aan stichtingen van Christelijke barm-hertigheid, wier taak wederom geen andere is dan het Evangelie aan de verpleegden in deze stichtingen te brengen. Zelfs kan men de lijn hier nog verder doortrekken en kunnen hieronder ook gerekend worden al zulke betrekkingen, die met de zooge-naamde „Inwendige Zending“ in verband

staan
lout
bepi
bren
den
voor
de
een
Gere
de
pred
den
is e
omdi
te l
met
Waa
gehe
in ve
zeker
die a
den
Woo
zulke
het s
Ds.
aanst
verde
Saca
Tei
daar
soorte
predi
levens
ophou
die a
gewo
en ee
heer
wee
van p
eerst
ambt
haar
in der
daarm
baar
tegen
zij aan
hun d
wel de
ten om
het uit
geschie
hebben
volgd,
gesche
en gees
deze b
daarna
Woords
derlijk
weer, d
gevallen
beroep
predika
Zoo i
zijn, ho
van ge
hebben
dat een
door d
omdat l
is overg
gerechti
de Saca

Da. B
bosch
Deze
naden, on
Het bo
op het t
God geef
der onafh
Hoe d
der wijs
te houde
mijzelf vo
er toe-ge
leeraar l
toegezegd
door leet
In 't v
„door lee
als onder
in zijn w
onder G
voorragt
mogens“
elk opzic
schijnt.

Nu bel
jongere i
Calvinist
van het
harden st
niet door
onkundige
Daarbij i
in zijn w
door aan
komen, ha
staan er t
cultuur, ni
tieve juist
onmiddell
staan te h
hun liefde
ren, die G
zouden zo
En zoo ka
waardigen
schijnig
gekomen v
ken kan, l

In de v
de zijne
wijk der
heeft. Da
uiteraard
gesproken
Uitgespr
feesten, d
nering aan
geleden, w
Altoos o
Dat zij
den uitgev